

Een doelsysteem van een docent

Algemeen

Een doelsysteem is een visualisatie van wat je doet in je lessen en waarom je dat zo doet. Je doelsysteem representeert jouw praktijkmodel over lesgeven; wat richtinggevend is voor jouw handelen in de klas. Het maken hiervan kan je helpen hier bewust van te worden en het gesprek over het waarom en waartoe van je handelen te voeren.

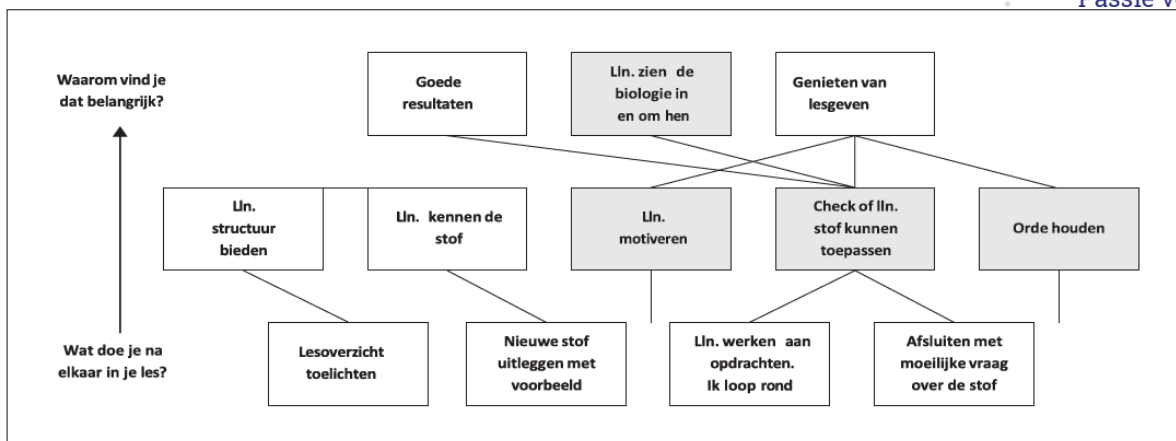
Aanpak

Een doelsysteem kan eenvoudig worden 'ontlokt' met behulp van een ladder interview. Ter ondersteuning is er een A3-vel nodig en een stapel post-its. Je opleider of begeleider is bij deze opdracht de interviewer. Eventueel kun je de rollen ook eens omdraaien.

Het interview verloopt als volgt:

1. De interviewer vraagt de docent (student) een representatieve les in gedachten te nemen en vervolgens te beschrijven wat hij/zij na elkaar doet in een dergelijke les ('van bel tot bel'). De interviewer schrijft elk lesonderdeel op een afzonderlijk post-it blaadje, in bewoordingen van de docent.
2. Daarna wordt de docent (student) uitgenodigd voor elk lesonderdeel aan te geven waarom hij/zij dit belangrijk vindt. Ook deze antwoorden worden letterlijk weergegeven op post-it blaadjes en op het A3-vel geplakt. Een lesonderdeel kan bijdragen aan meerdere doelen. Elke doel-middel relatie wordt met een pijl verbonden. Bij elk doel kan de interviewer doorvragen waarom de docent dit doel belangrijk vindt, totdat de docent (student) is 'gearriveerd' bij zijn/haar belangrijkste doelen voor lesgeven.
3. Tot slot wordt de docent (student) gevraagd aan te geven met een kleur of symbool welke doelen uit het doelsysteem naar tevredenheid worden gerealiseerd (witte blokjes in het voorbeeld doelsysteem) en welke doelen minder goed bereikt worden (grijze blokjes in het voorbeeld doelsysteem).

Voorbeeld van een doelsysteem

Het nabespreken van het doelsysteem

Het maken van een doelsysteem kan heel verschillende reacties oproepen bij jou als docent. Kun je al goed benomen wat je waarom doet? Of vind je dat lastiger? In de nabespreking kan je opleider/begeleider verschillende keuzen maken. Maak een keuze of je het wilt hebben over het proces, de inhoud, visie of vervolgstappen.

Proces: de activiteit

- *Hoe was het om dit te doen?*
- *Wat was lastiger, wat ging makkelijk? Wat maakt dat dit lastig/makkelijk was?*
- *Wat heb je ontdekt bij het maken hiervan?*
- *Waar ben je verbaasd over na het maken hiervan?*

Dit soort vragen helpen om de docent (student) aan het praten te krijgen over het proces en ze in eigen woorden te laten vertellen wat het oplevert. De interviewer blijft dan dicht bij de beleving van de student. Dit kan een goede opstap zijn naar verdere verdiepende vragen.

Inhoud: de specifieke les

- *Wat zou er gebeuren als je de volgorde van de les zou veranderen?*
- *Hoe kenmerkend is deze opbouw voor jouw lessen? Of hoe je typisch een les opbouwt?*
- *Wanneer zou je voor een (geheel) andere lesopbouw kiezen?*

Dit soort vragen kan helpen om de docent (student) na te laten denken over alternatieve vormen van lesopbouw, en na te gaan hoe flexibel de student al kan denken over lesopbouw in het licht van doelen.

Visie: het waartoe

- *Welke vragen roept dit plaatje nu bij je op?*
- *Bij welke kernkwaliteiten sluit je visie aan?*
- *Welke doelen komen vaak terug? herken je dat?*
- *Herken je jezelf en je visie hierin? Wat vooral? Wat herken je minder?*
- *Welke voor jou belangrijke doelen ontbreken hier nog?*
- *Welke theoretische noties kun je hieraan koppelen? Aan je doelen of aan de lesonderdelen?*

Dit soort vragen kan helpen om met de docent (student) vooral de eigen visie vorming en het eigen denken over onderwijs te verdiepen en te verbreden. Dat is ook het voornaamste doel van deze activiteit.

Vervolgstappen: wat ga je doen

- *Welke conclusies trek je hieruit?*
- *Welke leervragen zou je nu willen of kunnen formuleren?*
- *Met welke doelen zou je nu aan de slag willen? Hoe zou dat eruit kunnen zien?*

Dit soort vragen (die eventueel ook bij stap 3 al gesteld kunnen worden) kan helpen om met de student vervolgstappen te verkennen en de activiteit te gebruiken om doelen te stellen en bewuste stappen te zetten qua leren en ontwikkeling.